

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2022. gada 2. decembris)

par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko izveido tirgus korekcijas mehānismu iedzīvotāju un ekonomikas aizsardzībai pret pārmērīgi augstām cenām

(CON/2022/44)

(2023/C 41/03)

Ievads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2022. gada 25. novembrī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Padomes regulai, ar ko izveido tirgus korekcijas mehānismu iedzīvotāju un ekonomikas aizsardzībai pret pārmērīgi augstām cenām ⁽¹⁾ (turpmāk – “ierosinātā regula”).

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, jo ierosinātajā regulā iekļauti noteikumi, kas ietekmē ECB un Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumu sniegt palīdzību kompetentajām iestādēm tādas politikas sekmīgā īstenošanā, kas attiecas uz finanšu sistēmas stabilitāti, kā minēts Līguma 127. panta 5. punktā un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu (turpmāk – “ECBS Statūti”) 3.3. pantā. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

ECB ņem vērā ierosināto regulu un tās mērķi izveidot tirgus korekcijas pagaidu mehānismu un atzīst nopietnās problēmas, ko pārmērīgi augstās enerģijas cenas rada ES iedzīvotājiem un Savienības ekonomikai.

Ar ierosināto regulu izveido tirgus korekcijas mehānismu dabasgāzes darījumiem TTF atvasināto instrumentu ar tuvāko mēneša termiņu tirgū, kas tiek aktivizēts, ja izpildīti divi nosacījumi (“tirgus korekcijas notikums”). Ierosinātajā regulā noteikts, ka Savienības Energo regulatoru sadarbības aģentūra (ACER) atbild par šo nosacījumu izpildes monitorēšanu un, ja tā konstatē, ka noticis tirgus korekcijas notikums, tai nekavējoties jāpublicē paziņojums *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (“paziņojums par tirgus korekciju”) un jāinformē Eiropas Komisija, Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI) un ECB par tirgus korekcijas notikumu. Ierosinātajā regulā arī noteikts, ka Komisija jebkurā laikā aptur tirgus korekcijas mehānismu, ja rodas neparedzēti tirgus traucējumi vai acīmredzams šādu traucējumu risks, kas negatīvi ietekmē piegādes drošību, ES iekšējās plūsmas vai finanšu stabilitāti (“apturēšanas lēmums”).

ECB atzīst, ka mehānismi, kuru mērķis ir mazināt ārkārtējo cenu līmeni un svārstīgumu gāzes vairumtirgos, principā var mazināt vairākus riskus finanšu stabilitātei, t. sk. riskus, kas atklājušies augstu un svārstīgu gāzes cenu periodos 2022. gadā. Tomēr ECB uzskata, ka ierosinātā tirgus korekcijas mehānisma pašreizējā struktūra dažos apstākļos var apdraudēt finanšu stabilitāti euro zonā. Mehānisma pašreizējā struktūra var palielināt svārstīgumu un saistītos drošības

⁽¹⁾ COM(2022) 668 final.

rezerves pieprasījumus, apdraudēt centrālo darījuma partneru spēju pārvaldīt finanšu riskus un var arī stimulēt migrāciju no tirdzniecības vietām uz ārpusbiržas tirgu, kura klīrings netiek veikts centralizēti. Šie apsvērumi, kas attiecas uz finanšu sistēmas stabilitāti, Padomei būtu jāņem vērā, apspriežot ierosināto regulu.

Īpaši apsvērumi

1. ECB loma

1.1 Ierosinātajā regulā paredzēti vairāki gadījumi, kuros ECB ir vai var būt sava loma atzinumu, ziņojumu, monitorēšanas un palīdzības sniegšanā Komisijai tās uzdevumu izpildē saskaņā ar ierosināto regulu.

Pirmkārt, attiecībā uz tirgus korekcijas mehānisma aktivizēšanu, ja, pamatojoties uz ACER veiktās monitorēšanas rezultātiem, konstatētas konkrētas norādes, ka tirgus korekcijas notikums ir nenovēršams, Komisijai, lai tā varētu ātri apturēt tirgus korekcijas mehānisma aktivizēšanu, jālūdz atzinums no ECB, EVTI un attiecīgos gadījumos no gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla (ENTSO) un Gāzes koordinācijas grupas, kas izveidota saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1938 ⁽³⁾, par iespējama tirgus korekcijas notikuma ietekmi uz piegādes drošību, ES iekšējām plūsmām un finanšu stabilitāti ⁽³⁾.

Otrkārt, tirgus korekcijas gadījumā Komisijai bez liekas kavēšanās jāpieprasa ECB ziņojums par neparedzētu traucējumu risku enerģijas atvasināto instrumentu tirgu stabilitātei un pienācīgai darbībai ⁽⁴⁾.

Treškārt, attiecībā uz tirgus korekcijas mehānisma apturēšanu priekšlikums paredz, ka EVTI, ECB, ACER, Gāzes koordinācijas grupai un ENTSOG pastāvīgi jāuzrauga solīšanas ierobežojuma ietekme uz tirgiem un piegādes drošību ⁽⁵⁾.

Ceturtkārt, apsverot apturēšanas lēmuma pieņemšanu, Komisijai jāņem vērā, vai tirgus korekcijas mehānisma turpmāka aktivizēšana ietekmē enerģijas atvasināto instrumentu tirgu stabilitāti un pienācīgu darbību, cita starpā pamatojoties uz EVTI ziņojumu par tirgus korekcijas pasākuma aktivizēšanas ietekmi un ECB atzinumu, ko šajā nolūkā pieprasījusi Komisija. ECB atzinums jāsniedz ne vēlāk kā 48 stundu laikā vai steidzamos gadījumos tajā pašā dienā pēc Komisijas pieprasījuma ⁽⁶⁾.

Piektkārt, ACER, ECB, EVTI, Gāzes koordinācijas grupai un ENTSOG jāpalīdz Komisijai veikt ierosinātajā regulā noteiktos uzdevumus ⁽⁷⁾.

Visbeidzot, pirms Komisija iesniedz Padomei priekšlikumu par mehānisma aktivizēšanas nosacījumu pārskatīšanu, Komisijai būtu jāapspriežas ar ECB ⁽⁸⁾.

1.2 ECB atgādina, ka atbilstoši LESD 127. panta 5. punktam un ECBS Statūtu 3.3. pantam ECBS jāpalīdz kompetentajām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenālo uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti. Turklāt saskaņā ar ECBS Statūtu 25.1. pantu ECB var sniegt konsultācijas Padomei, Komisijai un dalībvalstu kompetentajām iestādēm un apspriesties ar tām par tādu Savienības tiesību aktu darbības jomu un īstenošanu, kuri

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

⁽²⁾ Ierosinātās regulas 3. panta 3. punkts.

⁽³⁾ Ierosinātās regulas 3. panta 8. punkts.

⁽⁴⁾ Ierosinātās regulas 5. panta 1. punkts.

⁽⁵⁾ Ierosinātās regulas 5. panta 2. punkta d) apakšpunkts un 5. panta 4. punkts.

⁽⁶⁾ Ierosinātās regulas 5. panta 4. punkts.

⁽⁷⁾ Ierosinātās regulas 5. panta 6. punkts.

attiecas uz kredītiestāžu prudenčiālo uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti. Šajā kontekstā un atbilstoši lojālas savstarpējas sadarbības principam saskaņā ar LES 13. panta 2. punktu ECB ir gatava, ievērojot Līgumos tai piešķirtās pilnvaras, atbalstīt Komisiju tās uzdevumu izpildē, kas noteikti ierosinātajā regulā. ECB apzinās arī ierosinātās regulas priekšmeta svarīgumu un sarežģītību, kā arī iespējamo ietekmi uz finanšu tirgiem.

- 1.3 Tomēr ECB uzskata, ka būtu jāprecizē atsauces uz ECB lomu atzinumu, ziņojumu, monitorēšanas un palīdzības sniegšanā Komisijai tās uzdevumu izpildē saskaņā ar ierosināto regulu, lai precīzi atspoguļotu ECB uzdevumus un neatkarību saskaņā ar Līgumiem un skaidru tehnisko zināšanu un pienākumu sadalījumu saskaņā ar Savienības tiesību aktiem⁽⁹⁾. *Pirmkārt*, šāds precizējums nepieciešams, lai nodrošinātu, ka ierosinātā regula, kuras juridiskais pamats ir LESD 122. panta 1. punkts, nepiešķir ECB jaunus uzdevumus. Jaunu uzdevumu vai pienākumu uzticēšana ECB var notikt tikai īpašajos un ierobežotajos gadījumos, kas uzskaitīti Līgumos, piemēram, saskaņā ar LESD 127. panta 6. punktu, un ievērojot minētajās normās noteiktos ierobežojumus⁽¹⁰⁾. *Otrkārt*, šāds precizējums nepieciešams, lai ņemtu vērā uzdevumus, kas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem noteikti citām iestādēm un struktūrām un kas varētu būt nozīmīgāki ierosinātās regulas priekšmetam. Piemēram, EVTI cita starpā atbild par finanšu tirgu integritātes, caurredzamības, efektivitātes un pienācīgas darbības veicināšanu⁽¹¹⁾. *Treškārt*, ECB lomas precizēšana saskaņā ar ierosināto regulu ļautu izvairīties no pārāk formālas ECB iesaistes un labāk veicinātu efektīvu sadarbību saspringtos termiņos. *Visbeidzot*, šāds precizējums vairāk atbilst uzdevumam, kas ECBS uzticēts saskaņā ar LESD 127. panta 5. punktu un ECBS Statūtu 3.3. pantu, proti, palīdzēt kompetentajām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz finanšu sistēmas stabilitāti.

Gadījumos, kuros ECB iesaka grozīt ierosināto regulu, konkrēti redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti atsevišķā tehniskā darba dokumentā, kuram pievienots attiecīgs paskaidrojuma teksts. Tehniskais darba dokuments angļu valodā ir pieejams *EUR-Lex*.

Frankfurtē pie Mainas, 2022. gada 2. decembrī.

ECB prezidente
Christine LAGARDE

⁽⁹⁾ Sk. 1. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2018/20 (2018. gada 11. aprīlis) par priekšlikumu regulai par Eiropas Monetārā fonda izveidi (OV C 220, 25.6.2018. 2. lpp.). Visi ECB atzinumi pieejami *EUR-Lex*.

⁽¹⁰⁾ Sk. 3.1. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2016/11 (2016. gada 11. marts) par a) priekšlikumu regulai, ar ko nosaka kopīgus noteikumus par vērtspapīrošanu, izveido Eiropas mēroga regulējumu attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un b) priekšlikumu regulai, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām (OV C 219, 17.6.2016., 2. lpp.); sk. vispārīgos apsvērumus Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2017/39 (2017. gada 4. oktobris) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru Regulu (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), un Regulu (ES) Nr. 648/2012 groza attiecībā uz CCP atļauju piešķiršanā iesaistītajām procedūrām un iestādēm un trešo valstu CCP atzīšanas prasībām (OV C 385, 15.11.2017., 3. lpp.); sk. 2. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2020/22 (2020. gada 23. septembris) par priekšlikumiem regulām, ar ko groza Savienības vērtspapīrošanas regulējumu, reaģējot uz COVID-19 pandēmiju (OV C 377, 9.11.2020., 1. lpp.); un Ieteikums ECB/2017/18 Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko groza Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 22. pantu (OV C 212, 1.7.2017., 14. lpp.).

⁽¹¹⁾ Sk. 1. panta 5. punkta b) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1095/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK (OV L 331, 15.12.2010., 84. lpp.).